

Seat No. : _____

MJ-113

May-2022

M.Com., Sem.-III

504(EA) : Management Accounting – I

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

સૂચનાઓ : (1) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

(2) વિભાગ-Iમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોનાં જવાબ આપો.

વિભાગ – I

1. (A) સંચાલકીય અને નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદાઓ જણાવો. **10**

(B) અંજની કંપની લિ. દ્વારા ચાર અઠવાડિયાના સમય માટેની કામગીરીનું અંદાજપત્ર તૈયાર થયેલ છે.

આ સમયમાં 8000 એકમોનું ઉત્પાદન અંદાજેલ છે. અન્ય અંદાજીત વિગતો નીચે મુજબ છે : **10**

₹

ઉત્પાદન અને વેચાણ (8000 એકમો ₹ 15ના ભાવે) 1,20,000

ચલિત પડતર (₹ 5 લેખે) 40,000

નફો 35,000

વાવાઝોડાંના લીધે બાહ્ય પાવર નિષ્ફળ જવાથી કુલ 20 દિવસની કામગીરીમાંથી 17 દિવસ જ કામગીરી થઈ શકી હતી. અને ખરેખર પરિણામ નીચે મુજબ આવ્યું :

ઉત્પાદન અને વેચાણ (7150 એકમો ₹ 15 ના ભાવે)

ચલિત પડતર ₹ 5 લેખે, નફો ₹ 26,500.

ગણતરી કરી સમજાવો :

(i) પ્રણાલિકાગત વિચલનો (ii) આયોજન તથા કામગીરી વિચલનો

2. ધી ગણેશ કું. લિ. બે વસ્તુ A અને Bનું ઉત્પાદન કરે છે. 2020ના પ્રથમ સાત માસ દરમિયાન વેચાણની અંદાજીત માહિતી નીચે મુજબ આપેલી છે :

20

માસ	ઉત્પાદિત વસ્તુ	
	A(એકમો)	B(એકમો)
જાન્યુઆરી	2000	5600
ફેબ્રુઆરી	2400	5600
માર્ચ	3200	4800
એપ્રિલ	4000	4000
મે	4800	3200
જૂન	4800	3200
જુલાઈ	4000	3600

એવું માનવામાં આવે છે કે :

- (1) કોઈપણ મહિનાની આખરમાં કોઈપણ પ્રકારનો અર્ધ તૈયાર માલ હશે નહીં.
- (2) જે તે મહિનાનો આખરનો તૈયાર એકમોનો સ્ટોક તે પછીના મહિનાના વેચાણના એકમોના 50 ટકા રહેશે તેવો અંદાજ છે. (ડિસેમ્બર 2019 સહિત)

31 મી ડિસેમ્બર 2020ના વર્ષના અંતે ઉત્પાદન અને તેની પડતરનો અંદાજ નીચે મુજબ છે :

વિગત	વસ્તુ A	વસ્તુ B
ઉત્પાદન એકમો	25000	30000
કાચો માલ એકમદીઠ (₹)	15	20
મજૂરી એકમદીઠ (₹)	5	10
પ્રત્યક્ષ ઉત્પાદન ખર્ચા (₹)એકમ દીઠ	75,000	1,20,000

તમારે નીચે પ્રમાણેના પત્રકો તૈયાર કરવાના છે :

- (1) માસિક ઉત્પાદનના અંદાજીત એકમો દર્શાવતું ઉત્પાદનનું અંદાજ પત્રક
- (2) જાન્યુઆરીથી જૂન 2020 સુધીના સમયનું ઉત્પાદનની પડતર દર્શાવતું અંદાજ પત્રક

3. સૌમિલ મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપની લિમિટેડ એક સ્ટાન્ડર્ડ વસ્તુનું ઉત્પાદન કરે છે. 2020-21ના વર્ષ માટે બજેટ મુજબ ઉત્પાદન 15000 એકમો છે. વર્ષ દરમિયાન ખરેખર ઉત્પાદન 14400 એકમોનું થયું હતું અને નાણાકીય પરિણામો નીચે મુજબ છે. :

20

	₹
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	89,100
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	1,34,100
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા	2,18,250
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા	1,17,000
વેચાણ	6,68,250

પ્રમાણ પ્રત્યક્ષ મજૂરીનો દર કલાકના ₹ 4.50 છે અને પ્રમાણ ચલિત ખર્ચા કલાક દીઠ ₹ 7.50 છે. પડતરના હિસાબોમાં નીચે મુજબના વિચલનો નોંધાયા છે :

વિગત	અનુકૂળ વિચલન ₹	પ્રતિકૂળ વિચલન ₹
માલસામાન કિંમત	—	900
માલસામાન વપરાશ	—	1800
મજૂરી દર	2,250	—
મજૂર કાર્યક્ષમતા	—	6,750
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા	9,000	—
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ કાર્યક્ષમતા	—	11,250
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ	—	4,500
વેચાણ કિંમત	20,250	—

તૈયાર કરો :

- (1) મૂળ બજેટ દર્શાવતું પત્રક
- (2) એકમદીઠ પ્રમાણ પડતર દર્શાવતું પત્રક
- (3) બજેટ મુજબ અને ખરેખર નફાની મેળવણી પત્રક

4. (A) એક કંપનીના ઉત્પાદન મેનેજર માટે મજૂરી ખર્ચ અંગેના વિપરીત વિચલન ઘટાડવાનો પ્રશ્ન ઉભો થયો છે. માર્ચ 2020 દરમિયાન મજૂરી ખર્ચ વિચલન ₹ 1,00,000 વિપરીત નોંધાયેલ છે. આ અંગે તપાસ થવી જોઈએ કે નહીં. તે માટે આપની સલાહ માંગે છે. પ્રાપ્ય માહિતી નીચે મુજબ છે :

10

- (1) વિચલન અંકુશમાં હોવાની શક્યતા 0.4
- (2) વિચલનની તપાસ અંગેનો ખર્ચ ₹ 6,000
- (3) સુધારાત્મક પગલાં લેવાનો ખર્ચ ₹ 8,000

તપાસની ચોગ્યતા સ્વીકારવા માટે લઘુત્તમ અપેક્ષિત લાભ કેટલો થવો જોઈએ ?

એક અંદાજ પ્રમાણે અંકુશાત્મક પગલાંનો ખર્ચ બાદ કર્યા પહેલાં અપેક્ષિત લાભ ₹ 38,000 મળે તેમ હોય તો આ વિચલન અંકુશિત હોવાની શક્યતા કેટલી ગણાય ?

- (B) વિચલનોની તપાસ અને અર્થઘટન કરતાં ઉપસ્થિત થતાં પ્રશ્નોની ચર્ચા કરો.

10

વિભાગ – II

5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : (ગમે તે પાંચ)

10

- (1) નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિ સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ નથી ?
 (a) સેવા પડતર (b) સિમાંત પડતર
 (c) પ્રમાણ પડતર (d) ઉપરોક્ત પૈકી કોઈ નહીં
- (2) નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ _____ સંબંધ ધરાવે છે.
 (a) બાહ્ય નાણાકીય અહેવાલમાં (b) ભવિષ્ય સાથે
 (c) પડતર અંકુશ પદ્ધતિમાં (d) ઉપરોક્ત બધાં
- (3) ક્ષણવણી અંદાજપત્ર _____ છે.
 (a) શૂન્ય આધારિત (b) પરિવર્તનશીલ
 (c) સ્થિર (d) ઉપરોક્ત પૈકી કોઈ નહીં
- (4) વિચલનોની તપાસનું ખર્ચ લાભ વિશ્લેષણ મોડલ _____.
 (a) $C < (I - P) L$ (b) $C < (P - I) L$
 (c) $C = (I - P) L$ (d) ઉપરોક્ત પૈકી કોઈ નહીં
- (5) _____ એ ધારણા પર આધારિત છે કે ખર્ચના દરેક રૂપિયાનું વાજબી સમર્થન જરૂરી છે.
 (a) મૂલ્યાંકન અંદાજપત્ર (b) કામગીરી અંદાજપત્ર
 (c) શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્ર (d) કાર્યક્રમ અંદાજપત્ર
- (6) પ્રત્યક્ષ મજૂરી માટે ઉત્પાદનનો એકમદીઠ પ્રમાણ જથ્થો સામાન્ય રીતે _____ નક્કી થાય છે.
 (a) માર્કેટીંગ વિભાગ દ્વારા (b) કર્મચારી વિભાગ દ્વારા
 (c) હિસાબ વિભાગ દ્વારા (d) ઉપરોક્ત બધાં
- (7) અનુત્પાદક સમય 500 કલાક, કલાકદીઠ પ્રમાણ મજૂરીનો દર ₹ 15 અને ખરેખર કલાકદીઠ મજૂરીનો દર ₹ 12, તો અનુત્પાદક સમય વિચલન _____.
 (a) - 7500 (b) - 6000
 (c) + 7500 (d) + 6000
- (8) નીચેનામાંથી કયું પડતર વિચલન તપાસનું મોડલ નથી ?
 (a) આલેખ મોડલ (b) ખર્ચ લાભ મોડલ
 (c) અંકુશ ચાર્ટ મોડલ (d) ઉપરોક્ત બધા
- (9) કામગીરી વિચલન = _____.
 (a) સુધારેલ પ્રમાણ - ખરેખર પરિણામ
 (b) મૂળ પ્રમાણ - સુધારેલ પ્રમાણ
 (c) મૂળ પ્રમાણ - ખરેખર પરિણામ
 (d) ઉપરોક્ત પૈકી કોઈ નહીં
- (10) ભારતીય કંપની ધારા મુજબ _____ ફરજિયાત છે.
 (a) પડતરના હિસાબો (b) સંચાલકીય હિસાબો
 (c) નાણાકીય હિસાબો (d) ઉપરોક્ત પૈકી કોઈ નહીં

Seat No. : _____

MJ-113

May-2022

M.Com., Sem.-III

504(EA) : Management Accounting – I

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

- Instructions :** (1) All questions carry equal marks.
(2) Attempt any **Two** questions from **Section – I**.

SECTION – I

1. (A) Explain the limitations of Management Accounting and financial accounting. **10**
(B) The following figures are available with reference to a four week period of working in Anjani Co. Ltd. While budgeted to the manufacture 8000 units of its product other estimated details are as under : **10**

₹

Production and sales (8000 units at ₹ 15)	1,20,000
Variable cost (at ₹ 5)	40,000
Profit	35,000

On account of an external power line failure resulting from damage due to storm, production for 17 days out of 20 days was done and the actual results were as follows :

Production and sales (7150 units at ₹ 15 each)

Variable cost at ₹ 5 each

Profit at ₹ 26,500

Calculate and explain :

- (i) Traditional variances and (ii) Planning and operational variances.

2. The Ganesh Co. Ltd. manufactures two products A and B. An estimate of the number of units expected to be sold in the first seven months of 2020 is given below : 20

Month	Product	
	A(Units)	B(Units)
January	2000	5600
February	2400	5600
March	3200	4800
April	4000	4000
May	4800	3200
June	4800	3200
July	4000	3600

It is anticipated that :

- (1) There will be no work in progress product at the end of any month, and
- (2) Finished units equal to 50% of the anticipated sales for the next month will be in stock at the end of each month. (including December 2019)

The budgeted production and production costs for the year ending on 31st December, 2020 are as follows :

Particulars	Product	
	A	B
Production (units)	25000	30000
Direct material per unit (₹)	15	20
Direct wages (per unit) (₹)	5	10
Production Overheads (direct) (₹)	75,000	1,20,000
(apportioned to each unit of product)		

You are required to prepare :

- (1) A production budget showing the number of units to be manufactured each month.
- (2) A summarized production cost budget for the six months period from January to June 2020.

3. Saumil Manufacturing Co. Ltd. manufactures a standard product. Budgeted production for the year 2020-21, was 15000 units. While actual production was 14400 units. For the same year financial results were as under : 20

	₹
Direct materials	89,100
Direct labour	1,34,100
Variable overheads	2,18,250
Fixed overheads	1,17,000
Sales	6,68,250

Standard direct labour rate is ₹ 4.50 per hour and standard variable overhead rate is ₹ 7.50 per hour. The variances are as below from the cost records :

Particulars	Favourable Variance ₹	Unfavourable Variance ₹
Material price	—	900
Material usage	—	1800
Wage rate	2,250	—
Labour efficiency	—	6,750
Variable overheads	9,000	—
Variable overhead efficiency	—	11,250
Fixed overheads	—	4,500
Selling price	20,250	—

Prepare :

- (1) A statement showing original budget.
  - (2) A statement of standard cost per unit.
  - (3) A statement showing reconciliation of budgeted profit and actual profit.
4. (A) The production manager of a company is facing a problem of reducing adverse labour cost variance. The reported amount of adverse labour cost variance for the month of March 2020, stands at ₹ 1,00,000. Your advice is sought as to whether this variance needs to be investigated. The available information is as follows : 10
(1) Probability of variance being controllable	0.4
(2) Cost of investigation of Variance	₹ 6,000
(3) Cost of correction	₹ 8,000
- Determine the minimum expected benefits from investigation to justify the investigation process. According to one estimate, the expected benefit before considering the cost of correction is likely to be ₹ 38,000. If so, determine the probability of control in regard to this variance.
- (B) Discuss the problems, which are to be considered while investigating and interpreting variances. 10

SECTION – II

5. Select correct option from given choices : (any **five**)

10

- (1) Which method is not of Management Accounting ?
    - (a) Operating Costing
    - (b) Marginal Costing
    - (c) Standard Costing
    - (d) None of these
  - (2) Financial accounting is concerned with _____.
    - (a) External financial reporting
    - (b) Future
    - (c) Technique of cost control
    - (d) All of the above
  - (3) Appropriation budgets are _____.
    - (a) Zero base budgets
    - (b) Flexible budgets
    - (c) Fixed budgets
    - (d) None of the above
  - (4) State cost benefit analysis model in investigation of variance.
    - (a) $C < (I - P) L$
    - (b) $C < (P - I) L$
    - (c) $C = (I - P) L$
    - (d) None of these
  - (5) _____ is based on premise that every rupee of expenditure requires justification.
    - (a) Appraisal budgeting
    - (b) Performance budgeting
    - (c) Zero based budgeting
    - (d) Programme budgeting
  - (6) Standard quantities per unit of production for direct labour are normally determined by
    - (a) The marketing department
    - (b) The personnel department
    - (c) The account department
    - (d) All of the above
  - (7) Idle time is 500 hours, standard labour rate per hour is ₹ 15 and actual labour rate per hour is ₹ 12, then find out idle time variance.
    - (a) – 7500
    - (b) – 6000
    - (c) + 7500
    - (d) + 6000
  - (8) Which is not cost-variances investigation model ?
    - (a) Graphical model
    - (b) Cost benefit model
    - (c) Control chart model
    - (d) All of the above
  - (9) Operating variance = _____.
    - (a) Revised Standards – Actual Results
    - (b) Original Standards – Revised Standards
    - (c) Original Standards – Actual Results
    - (d) None of these
  - (10) As per Indian Companies Act _____ is compulsory.
    - (a) Cost Accounting
    - (b) Management Accounting
    - (c) Financial Accounting
    - (d) None of these
-